

Pracovní list

Předmět: Matematika

Ročník: 4.

Opakování vzdělávacího celku: ŘÍMSKÉ ČÍSLICE

Učivo do 22. 3. bylo žákům zadáno, následující pracovní list slouží pro další procvičování.

1. Přehled. Zopakuj si.

ŘÍMSKÉ ČÍSLICE

www.publicom.cz

Vznik římských číslic je datován přibližně kolem roku 500 před Kristem. Představují způsob zápisu čísel pomocí písmen latinské abecedy. Římské číslice vznikly přirozenou cestou. Římané počítali na prstech. Znak číslic I, II, III graficky vyjadřují jednotlivé prsty. Římská číslice V je vyjádřením dlaně a číslice X jsou dvě dlaně při sobě.

V současnosti jsou používány už jen zřídka, ale můžeme je spatřit na historických budovách, na hodinových cifernících, označují se jimi kapitoly v knihách, pořadí panovníků, filmových děl. Použití římských číslic obecně znamená pokračování anebo historii „něčeho“.

ZÁKLADNÍ ŘÍMSKÉ ČÍSLICE:

I = 1		L = 50	
V = 5		C = 100	
X = 10		D = 500	
		M = 1000	

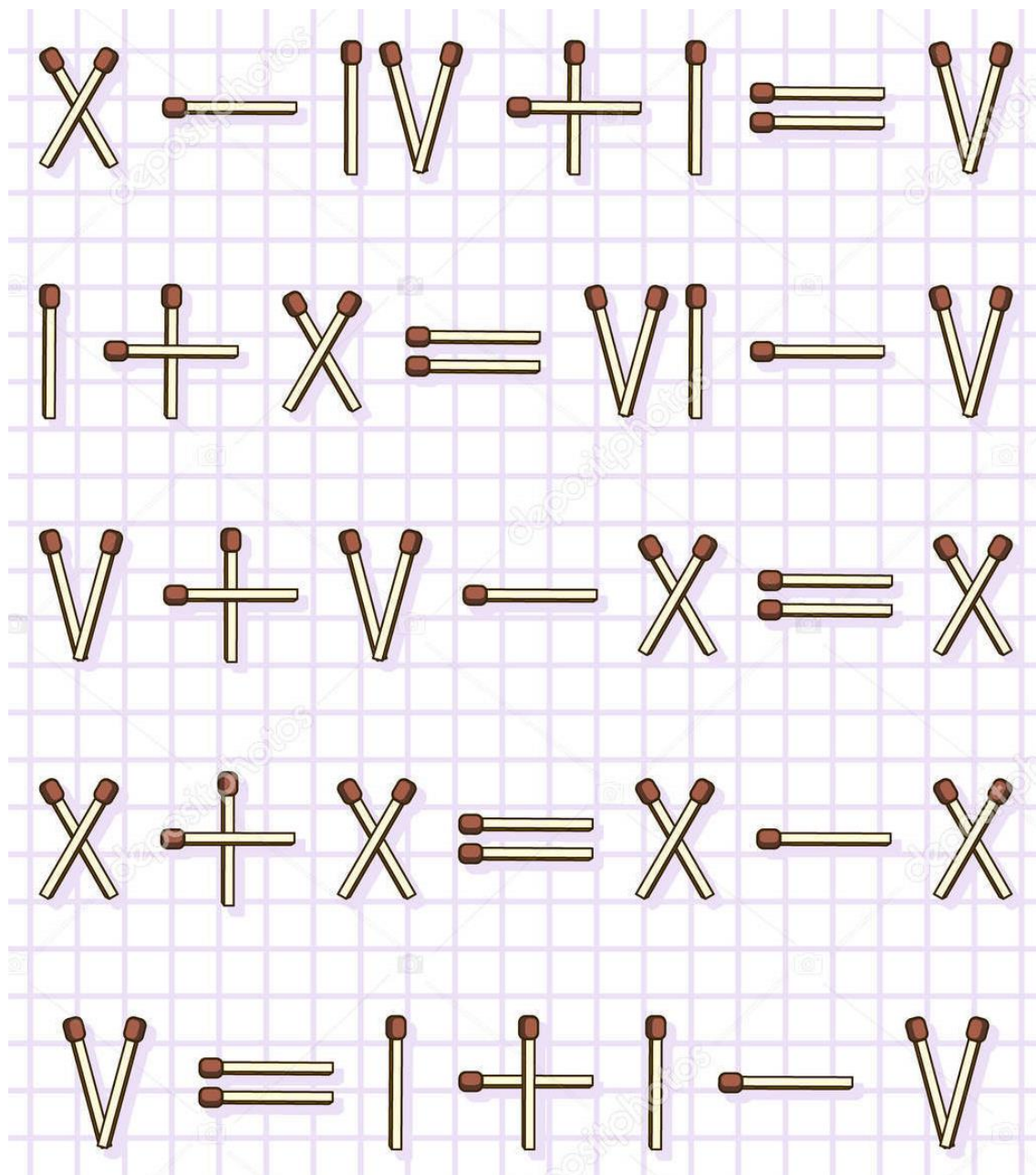
Pravidla: Číslo zapsané římskými číslicemi je třeba číst tak, že se sečtou čísla zapsaná jednotlivými číslicemi: **VI = 5 + 1**
 Pokud je v zápise před vyšší číslicí nižší, nižší číslice se od vyšší odčítá: **IX = 10 - 1**

Pomůcka: **Ivan Vedl Xavera Lesní Cestou Do Města**
MCDXLIV (1444) nejnižší číslo, v němž jsou použity všechny znaky **M** - tisíc, **CD** - čtyři sta, **XL** - čtyřicet, **IV** - čtyři
 Z latiny: **C** centum (sto) **M** mille (tisíc)

I = 1	VIII = 8	XV = 15	XC = 90
II = 2	IX = 9	XVI = 16	C = 100
III = 3	X = 10	XX = 20	CC = 200
IV = 4	XI = 11	XXX = 30	CD = 400
V = 5	XII = 12	XL = 40	D = 500
VI = 6	XIII = 13	L = 50	CM = 900
VII = 7	XIV = 14	LX = 60	M = 1000

2. Hrej si a přemýšlej.

Na každém řádku přemísti pouze jednu zápalku tak, aby platil výsledek.

ŘEŠENÍ:

$$X - V + I = VI, I + X - VI = V, V - V + X = X, X + X - X = X, V - I + I = V.$$

3. Oprav chyby:

$$104 = CIV \quad 120 = CXX \quad 531 = DXXXI \quad 1609 = MDCIX$$

$$70 = LXX \quad 860 = DCCCLX \quad 45 = XLV \quad 1999 = MCMXCIX$$

$$6 = VI \quad 48 = XLVIII \quad 700 = DCC \quad 56 = LVI$$

$$321 = CCCXXI \quad 17 = XVII \quad 80 = LXXX \quad 102 = CII$$

$$770 = DCCLXX \quad 91 = XCI \quad 1290 = MCCXC \quad 4 = IV$$

4. Napiš římskými číslicemi.

Rok svého narození _____

Číslo Vašeho domu _____

Svou výšku v centimetrech _____

Svoji hmotnost v kilogramech _____

Poslední trojčíslí svého telefonního čísla _____

Číslo svých bot _____

Rok narození členů rodiny _____

Počet dnů v roce _____ CCCLXV _____

Počet měsíců ve školním roce _____ X _____

Počet chlapců ve třídě _____ A = XIV, B = IX _____ C = XII

Počet dívek ve třídě _____ A = XIV _____ B = VII _____ C = V

Letopočet příštího roku _____ MMXXI _____

Počet tříd ve vaší škole _____ XXIII _____

5. Na domě byl letopočet MDCXXXVI. Napiš:

a) Ve kterém roce byl dům postaven?

_____ 1636 _____

b) Kolik let uplynulo od postavení toho domu? (Napiš arabskými i římskými číslicemi)

_____ 1384 _____ MCCCLXXXIV _____

c) Ve kterém století byl dům postaven (Napiš arabskými i římskými číslicemi)

_____ 17. _____ XVII _____

6. Vybarvi stejnou barvou, co k sobě patří.

1838		MDCCCXXXVIII
	969	
1458		CCCXLVII
	347	1989
MCMLXXXIX		MCDLVIII
	CMLXIX	

ŘEŠENÍ: 347 - CCCXLVII
969 - CMLXIX
1 458 - MCDLVIII
1 838 – MDCCCXXXVIII
1 989 – MCMLXXXIX

7. Zapiš pomocí římských číslic.

28 – XXVIII 679 – DCLXXIX 1563 - MDLXIII 59 – LIX 45 – XLV 2013 - MMXIII 114 – CXIV 888 – DCCCLXXXVIII 1198 - MCXCVIII 235 – CCXXXV 496 – CDXCVI 879 - DCCCLXXIX 64 – LXIV 927 – CMXXVII 199 – CXCIX

Další materiály k tématu najdete na internetových stránkách:

<https://skolakov.eu/matematika-4-trida/rimske-cislice>